

NUM. 1060

BARCELONA 5 DE MAIG DE 1899

ANY 21

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranger, 5

LA FESTA DEL ARBRE

(Inst. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.)

La comitiva recorrent el pont de la Secció Marítima.

CRONICA

La festa del arbre, á jutjar per l' èxit del diumenge arrelarà en las costúms de Barcelona. Espectacle pintoresch que tingué per escenari un hermosíssim dia de primavera y per actors munións de noys radíants de joya; espectacle á plena llum, á plé aire, realisat al só de alegres tocatas, impregnat de flayers de flors y d' emanacions marinas, tot ell vida, animació y gaubansa.... ¿qual contemplar semblant quadro no sent vibrar las fibras de la ternura?

Primer lo pas de la comitiva ab las banderas y 'ls pendons voleyan al aire; després las arengas curtas y expressivas dels iniciadors de la festa y de las autoritäts; seguidament la plantació dels plansons feta pels noys ab un dalé y un entussiasme qu' enamoran, y per fi de festa 'l pago del jornal: la distribució de un senzill berenar, que 'ls ajogassats plantadors despatxan ab ganeta de ratoli, formant sa y enllá pintorescos rotllos.... En suma: un dia de festa per ells inolvidable: la consagració del carinyo de la infancia al arbre, base segura del respecte que quan sigan homes tendrán envers la gala mes hermosa y mes útil de la naturalesa en sas relacions ab la vida humana.

Es verament una idea acertadíssima la de inculcar á n' el tendre cor del noy l' amor á la vegetació arbórea. Van concebirla y venen practicantla ab molt profit algúns pobles qu' en los avenson de la civilisació portan la devanteria, y no se 'n trobará un' altre de segur que tinga més motius que l' nostre per afillàrsela. Una gran part de la pobresa y del atrás de la Península ibérica deu atribuirse al esperit devastador y salvatge que ha deixat calvas á las montanyas, desequilibrant los elements atmosfèrichs y donant lloch á un regimen extremat en lo qual las grans sequías alternan ab las paverosas inundacions. Se pot dir qu' Espanya per careixer de boscos no té amparo contra 'l batarell del sol que calsina la terra, ni té resguart contra 'ls devassalls d' aygua que soptadament l' arrasan. Y tant fácil que li seria fer dels arbres son millor parassol y son millor parayga al mateix temps!

Per això traballa l' Agrupació de amichs de la festa del arbre, que baix l' iniciativa del zelós enginyer Sr. Puig y Valls, jefe de monts de aquest districte, s' ha constituit á Barcelona, havent donat sa primera mostra de vida 'l passat diumenje.

Ja avants dos simpàtichs pobles de la montanya catalana, Puigcerdá y Berga havían respuest á las iniciativas de l' Agrupació, celebrant festas consemblants, ab lo concurs entusiasta dels noys de las escoles.

Quedan, donchs, sembradas tres llevors fecundas que traurán bons tanys. L' exemple de Puigcerdá, Berga y Barcelona es de creure que desde l' any vinent trobará imitadors en la majoría dels pobles de Catalunya. Bastará qu' en tots ells se constitueixi la correspondent agrupació de amichs de la festa del arbre, y no hi haurá un sol noy que quan se tracti de celebrar la festa no digui:—Jo vull serhi.

Això es lo únic que's necessita: que 'ls noys hi sigan.

Cabalment en los pobles de fora lo que sobra es lo que á Barcelona falta: això es: terrenos apropiats pera efectuar la plantació. Y si generalment disposan de pochs cabals pera fer la festa ab cert lluminent com á Barcelona, sabrán suplir l' escassés de medis ab l' excés d' entussiasme, que després de tot, l' entussiasme es l' ànima de totas las grans empresas.... y 'ls arbres pera ser agrahits no dema-

nan res mes que mans que 'ls plantin y cors que 'ls estimin.

* * *

A la hora mateixa en que s' efectuava la civilisadora festa del arbre y á ben poca distancia de la Secció marítima del Parch s' estava celebrant una festa bárbara.

Desde allí se sentia la cridadissa de la multitut congregada á la Plaça de toros.

¡Vels'hi aquí un contrast que diu moltes cosas!....

L' Espanya tauròmaca, en sa bárbara fatlera no repara l' abisme de degradació en que va cayent de dia en dia. S' encatariná ab els espectacles sanguinosos, erigeix en idols als toreros.... y ja no s' apassiona per res mes, ni per res més s' interessa. Las festas de toros la distreuen dels deberes de la vida pública, li enervan els ressorts de la voluntat, li produheixen el mateix efecte embrutidor que l' alcoholisme en altres pobles. També la sanch emborratxa.

Si sols la meytat de lo que 'ls espanyols gastan cad' any en veure clavar picas, banderillas y espases sobre 'l lloc dels toros braus s' ho gastessin en plantar arbres sobre la dura y ressecada terra, á la volta de algun temps la nació seria rica y res tindrà qu' envejar á las mes pròsperas.

Desgraciadament son moltissims els espanyols incapassos de fruir els goigs emanats de la contemplació de una naturalesa providament dotada, y per això li escatiman cuidados y diners, esforços y recursos que serian sempre reproductius. Per falta de atencions, li excitán el mal geni, convertintla de mare que deuria ser en dura madrastra. Després, quan sobrevenen els grans desastres, sols imputables als seus descuyts, acuden á impetrar la intervenció de las potestats celestials. De la Plaça de toros á la Iglesia.

Aixís diu un telegrama de Toledo que afigits los pagesos de aquella regió pels forts calors y la sequia que han fet perdre la cullita de las vessas y del ordi y amenassa la dels blats, han acudit al cardenal Sancha, organisantse una pelegrinació á la Verge de la Vall, á la qual se creu que hi acudiran mes de 10,000 personas.

Deu mil personas de las quals no podrá dirse que vajan á celebrar la festa del arbre.

Deu mil personas que acostumadas á viure com de miracle, sols de un miracle esperan la salvació dels mals que les afigeixen, olvidant qu' ellas solas tensan á la mà 'ls medis de prevenirlos.

* * *

Pais de toros y de romerías, tot lo que 't succeeix t' està ben merescut.

Aqueix poble que si li diheu que replanti 'ls boscos vos respondrà que careix de recursos, es el mateix que al anunciar de una corrida, aboca las últimas pessetas de la seva butxaca á la taquilla de la plasa. Si no 'n té prou, s' està de sopar ó s' empenya 'l matalás.

Enriqueix al torero, que pel vil metall exposa la vida, reguinyant las ancas davant de un toro, y no donarà ni la centéssima part de lo que á n' ell li prodiga al sabi, ni al artista, ni al escriptor que 's matan lentament expremetse 'l cervell ab fins y propòsits de cultura y civilisació.

Y quan el torero mor', com acaba de succehir ara mateix á València ab en Fabrilo, èmul de son germà que sucumbí també de una banyada, 'l poble brutal y embrutit se commou y 's plany com si hagués perdut á un héroe de la patria.

Aquest poble es el mateix que ha vist ab indiferència la mort á las colonias de 100,000 soldats, arrancats á la vida de familiá.... y cada un dels quals

LA FESTA DEL ARBRE

valia en tots conceptes mil vegades mes que l' millor torero.

P. DEL O.

CANDIDAT

—¿Vosté es elector?

Al sentirme aquesta pregunta, disparada com qui diu *d' boca de jarro*, vaig quedarme indecis un moment. Que ho soch, no hi ha cap dupte; pero ab els embolichs y gatuperis que segons contan hi ha á las llistas, vajin vostés á sapi-guer lo que son y lo que deixan de ser, ni si 'ls confeccionadors del *pastel* han tingut á bé eliminarlos per cedir la plassa á un mort efectiu ó á un viu imaginari! ...

No obstant, posat en el cas d' haver de contestar d' una manera ó altra, vaig ferho en sentit afirmatiu.

—Si senyor que ho soch. ¿Per qué m' ho pregunta?

Don Florenci va embolcallarme amorosament ab la mirada, com si 'm volgués hipnotizar.

—Perque m' presento.

—Ahónt?

—En las eleccions de l' altre diumenje: aspiro á ser concejal, y solicito l' seu vot.

Vaig quedarme blau. Si m' hagués dit qu' estava á punt de pegarse un tiro ó d' emigrar al extranjer, no ho hauria extranyat gens. D' un home que, com don Florenci, està fent ayguas per totas bandas—econòmicament parlant—hi ha dret á esperarne qualsevol etzagallada; pero ¡tenir la pretensió de ser concejal!.... ¡Volguer administrar los interessos del comú un bútxara com ell que no ha sapigut administrar á casa séva! ...

—¿Que parla ab formalitat?

—¿Qué diu? ¿Si hi parlo? Mirí.

Y va ensenyarme una llarga llista en la que hi constaven una pila de noms.

—Aquí té 'ls vots que fins ara tinch compromesos á favor meu: total, doscents cinquanta tres. Bonich contingent ¿veritat? Y aixó que no mes fa quatre ó cinch días que *traballo!*—

Al veure que la cosa anava de serio, vaig contemplar á don Florenci ab verdadera admiració.

—Pero ¿qué 'ls ha dit á tots aquests electors per engrescarlos?

—La veritat, res mes que la veritat.

—Ja entenç: la *veritat* que tots els pretendents solen usar en iguals circumstancies. Haurá dit que 's proposa moralisar l' administració municipal.

—Aquest punt ni ha arribat á tocarse.

—O 'ls haurá promés ferlos empedrar lo seu carrer.

—Tampoch.

—O posarlos una font en lo lloc mes céntrich del barri.

—Menos.

—O 'ls haurá ofert gratis la banda municipal per totas las festas que 'l ve-hinat celebri.

—Ni 'ns hem recordat de que la tal banda fos al mon.

—O....

La veritat; no ho entenia. Si no havia catequisat als electors ab aquestas ofertas ¿é quins medis havia acudit per arrancarlos la promesa del seu vot?

—¿Qué 'ls ha promés, donchs, per conquistarlos?

—Els he parlat ab el cor á la ma, com correspon á un home decent y enemic de las mitjas tintas.—

Tot aixó seria molt eloquent y molt bonich; pero no aclaria 'ls meus duptes.

—Pero en conclusió ¿qué 'ls ha dit?

—Lo mateix que li diré á vosté si 's compromet á votarme.—

¡A plantar!

La curiositat me tentava ab sa fíblada diabólica.
 —Es dir que si 'm comprometo....
 —Li detallaré l' meu programa ab tota fidelitat.—
 —¿Qué fer? Per una part temfa cedir el vot *á priori*; per l' altra l' instinct me deya que don Florenci n' havia de dur amagada una de molt grossa.... ¡Bah bah!.... ¡Qué tants escarafalls! Vaig decidirme.
 —Pot contar desde ara ab el meu concurs.
 —Me permet que l' inclogui á la llista?
 —Si senyor, pero espero que....
 —Paraula es paraula: aquí va l' meu programa municipal.
 —A veure.
 —Començo per dirli que jo, dels interessos comunals, no penso ociparmen gens ni mica.
 —Magnífica introducció!
 —Procuraré ficarme en la comissió de Consums o en la del Matadero.... y *Ancha Castilla!*
 —Ampla Castilla o ampla mániga?
 —Tot es hu! Després, trabaré inmediatament amistat ab els contractistas mes rumbosos y....
 —*Ancha Castilla* altre cop, eh?
 —Figúris!.... Lograt aixó, per un medi o per altre, colocaré á tots els meus parents en las oficinas del Ajuntament perque no 's morin de gana.
 —Y al seu fill?
 —Al meu fill penso deixarlo disponible, per quan tornin á venir eleccions. Estant prohibida la reelecció segons la llei ¿qué mes natural quan me 'n deixi jo que presentarlo candidat á n' ell perque continúhi y perfeccioni la meva obra?

—¡Bravíssim, don Florenci!—vaig dirli, abrasantlo ab sincer entusiasme:—li repeteixo el meu oferiment: el votaré. Vosté al menos no fa com aquells que diuhen lo que no pensan y pensan lo que no diuhen.

—¡Ah, no! Jo, al pa pa y al vi vi. No 'm vingui ab hipocresías ni comedias.—

—Oh admirable modelo de sinceritat *fí de sige!*....

—Vaya si l' votaré!....

S' entén, si soch á las llistas electorals.

Qu' es molt fácil que no hi sigui.

A. MARCH.

MAIG

¡Ay qui pogués tornar á n' aquells días
 curtets y grisos
 del mes dels Morts
 en que tenia mon dolor companya,
 en que arreu veyá
 fosca y tristor,

en que mon pobre espeit malmés, trobava
 sa vera imatje
 en aquest mon:
 sas queixas en lo só de las campanas,
 en fullas secas
 sas ilusíons!

¡Ay qui pogués tornarhi!.... Avuy m' ofega
 aquesta flaire
 de gayas flors,

LA FESTA DEL ARBRE

(Insta. GRUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

L' hora dels discursos.

y m' enlluerna la blavor inmensa,
donchs mos ulls tristes
no volen sol.

Avuy entre riallas y alegrías
van á morirse
mos ardents plors;
avuy al veure un niu en cada branca
sento renáixer
aqueell amor....

¡Ay qui pogués tornar á n' aquells días
curtets y grisos
del mes dels Morts!

ANGEL MONTANYA.

QÜESTIÓ D' ART

Los nort-americans ja está probat que son gent extravagant y un si es no es poca-solta; pero, y de las nort-americanas ¿qué me'n diuhen?

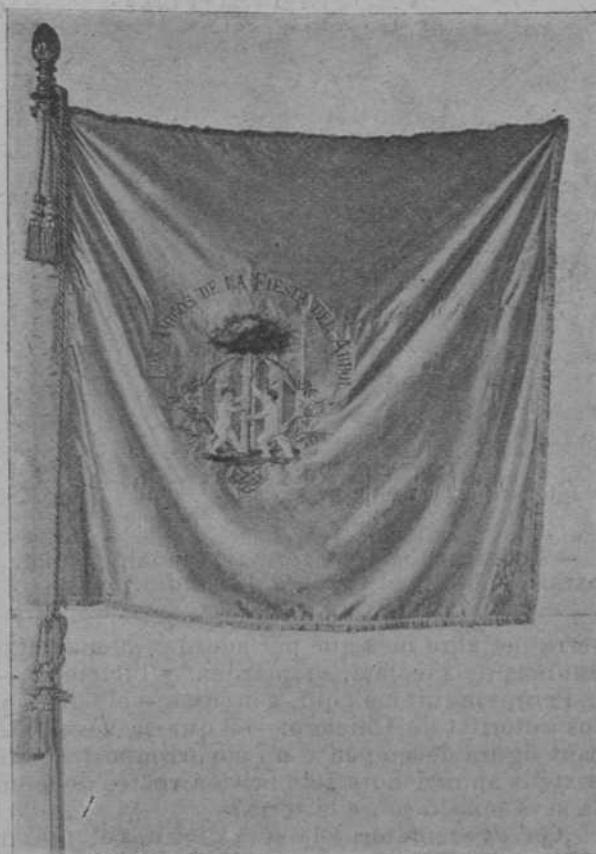
—No saben quina ocurrencia han tingut últimament las damas de Chicago?

Pretenen *nada menos* que lograr que les autoritats prohibeixin á dibuixants y pintors l' empleo de la figura femenina com assumptu d' ornamentació de cartells y anuncis industrials.

Las rahóns ab que les distingidas chicaguenses apoyan la seva pretensió son curiosíssimas.

—Exhibir per tot arreu la imatje, més ó menos despullada de la dona, es atentatori á la nostra dignitat—diuhen elles:—lo nostre sexo ha vingut á la

LA FESTA DEL ARBRE

Bandera de la Associació
«AMIGOS DE LA FIESTA DEL ARBOL.»

(Insts. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

Desfile de las comisións escolars.

PASSEIG AGITAT

—Aquest caball vol ferme una mala partida.... ¿Si estarà influhit pel Capitàn Verdares?

terra per algo més que per adornar mamarratxos y anuncis de xacolata, ayguardent y bicicletas.—

Pero, vínguinme aquí, senyoras,—els diria jo si fos autoritat de Chicago:—el que la séva interessant figura desempenyi un paper important en los cartells anunciadors ¿els priva á vostés de cumplir la seva missió sobre la terra?

¡Qu' es atentatori á la seva dignitat el presentar-
les una mica lleugeras de roba!....

Aixó 'm recorda un cas absolutament històrich.

En una reunió de la *alta*, una dama espléndidamente escotada observá que un jove no apartava 'ls ulls del lloch que l' escot deixava al descubert.

S' alsá y cambiá de siti, pero l' jove continuá seguintla y devorant ab la vista lo mateix exuberant panorama.

Davant de tanta insistència, la senyora va indignarse... ó va ferho veure.

—¿Vol fer lo favor—va dirli—de no mirar lo que està mirant?

—¿Vol fer lo favor—va respóndreli ell—de no ensenyarlo?—

SANT TORERO

Patrón de la Espanya regenerada.

Es lo que's podría contestar á las pudibundas yankees que tan á deshora s' escandalitzan:

—Si no volen que las dibuixém y pintém una mica lleugeras de roba ¿per qué s' hi presentan, donchs?

De no permétreho vostés, no tinguin cuidado que 'ls homes poguessin disposar dels seus contorns.

Las modelos d' artistas ¿quí son? Donas.

Las que fan quadros al viu ¿quí son? Donas.

Las bellas Oteros, las Caramans-Chimays, las Cleo de Merode ¿quí son? Donas.

Y pues ¿á qué volguernos treure 'ls ulls, després d' havérnoslo mostrat tot?

Recórdinse las damas de Chicago d' aquella copla popular:

«No te tapes la cara....

(Y qui diu cara, diu qualsevol altra cosa pel istil.)

«No te tapes la cara,

»niña bonita:

»quien se tapa lo bueno,

»Dios se lo quita.»

Encare que.... ¡que 'm perdonin las ruborosas chigaguenses la sospita!.... ¡Qui sab si aquestas bonas senyoras se negan á ensenyuar res... per la senzilla rahó de que no tenen res que valgui la pena d' ensenyarsel!

MATÍAS BONAFÉ.

* * *
¡QUI JUGA, NO DORM!

La dona despreocupada
(y si es guapa molt millor)
ab poch temps pot fer carrera
en lo nou joch del Frontón.

Del que dich n' es bona proba
la extraordinaria afició
que las pilotas despertan
en las donas sobre tot.

Conech més d' una xicoteta
que avuy alterna ab senyors
y anys enrera traballava
á las *Capsas de cartró*;

Carniceras, n' hi han algunes
que ab la excusa del Frontón,
de la taula 'n fan un *Centro*
y del centro 'n fan un joch.

Ab aixó de las apostas,
las donas hi tenen sort:
fins n' hi han que sempre guanyan
tant si tenen blau com roig;
puig si algún que altre cop perden,
pagan del seu mateix tros....

Pro com que ja ho diu lo ditxo:

«Aquell que juga, no dorm.
no dormen totes las horas
las que jugan al Frontón:

A la soltera que hi juga,
si dorm, li trenca lo son,
y si hi juga una casada....
¡lo marit es el que dorm!

PEP LLAUNÉ.

* * *
LLIBRES

LES PRESONS IMAGINARIES per PERE COROMINAS.—Llibre emocionant que ha brotat com una flor hermosa d' entre 'ls foscos misteris de Motjuich. No hi ha de segur á Barcelona qui no conegui á D. Pere Corominas. Jove advocat, home d' estudi y escritor de rassa, sens altra culpa que la de haver donat en un centre obrer una conferència pública de caràcter científich y de tendència humanitaria, se veié complicat en lo procés á que doná lloch lo crim del carrer dels Cambis. Trasladat de primer á las presons militars y als pochs días al Castell de Montjuich, sigué vícti-

ma de les delacions arrancades manifestament per medi de la violència à alguns dels acusats, y successivament hagué de veure com lo fiscal de la causa demanava per ell la pena capital, y com lo concell de guerra l' condemnava à vint anys de presidi, condemna emperò que 's transformava en justa absoluçió, després que la causa hagué passat à la revisió del Suprem Consell de Guerra y Marina. No obstant, lo Sr. Corominas, al eixir lliure del Castell, al igual que molts altres presos, sigue desterrat del país.

Los deu mesos llargs que durá la anguniosa y terrible situació del pres se pot dir que serviren de génesis de l' obra *Les presons imaginaries*. Podia l Sr. Corominas arrancar tots los vels que cubreixen los misteris de Montjuich: podia fer obra de polítich; pero ha preferit—ben clar ho diu en lo prólech—fer obra de artista.

Y l' ha fet realment. Llibre de molta potència intel·lectual, de un gran vigor d' expressió, de un sentit psicològich intim y fondo, com cap mes ne coneuguém en nostra moderna literatura regional: tal es el que acaba de donar à la estampa. Crech que algú à qui l Sr. Corominas va fer coneixer lo seu treball avants de donarlo à llum, li va dir:—Ben satisfet podes donarvos dels grans tribulls que haveu passat, sols pel goig de contarlos ab un art tan intens y poderós. La glòria que això ha de reportarvos vos compensarà de totes las amarguras passades.

Aquest judici, si es que algú va formularlo, no pot ser mes just y acertat. Ab *Les presons imaginaries* se revela l Sr. Corominas un escriptor de primera forsa. Sas páginas son à trossos veramen poemàtiques. Mes qu' escritas sembla esculpides ab fondo relleu. Y son l' expressió pura de la veritat, iluminada per las clarors de l' ànima, de una ànima sensible, impresionable, que 's commou y sab commoure; de un' ànima, en fi, que 's coneix à si mateixa y sab fixar ab poderós esclat de vida sas palpitants impresions.

Llegiu *Les presons imaginaries* y sabreu lo qu' es patir d' esperit y coneixereu l' eficacia regeneradora del dolor. Lo Sr. Corominas, estima al dolor com els misticis, prenentlo per base de regeneració y engendrador del amor al pròxim. Ni un sol instant se li escapa una queixa, ni molt menos una censura contra 'ls seus perseguidors: per tots té paraus y expressions de una gran misericordia. Els mes dolents—diu ell—son els mes dignes de major afeció.

Això en quant al sentit filosòfich y étich del llibre. Per lo que respecta al art ab qu' está escrit, difícilment podríam condensar la impresió sugestiva que ha anat produintnos sa lectura. De tots y cada un de sos capitols hauríam de ferne un anàlisis, y no podríam sustreure'nns à la tentació de transcriure'n trossos importants que 'ns han erudit l' atenció en un ó altre concepte. Per ferho 'ns falta l' espay.

Per altra part preferím deixar verge l' impresió al lector mateix, limitantnos à recomenarli una obra com se 'n escriuen ben pocas, perque pocas vegadas se presenta la dolorosa ocasió de viurela y de partirla, à un escriptor de las condicions altíssimas que distingeixen à D. Pere Corominas... à qui si hagués usat el vers en lloc de la prosa li donariam lo titul de *Dante català*.

RATA SABIA.

LICEO

No es mereixedora l' òpera *Werther* de la desconsideració de que una part del públich la va fer objecte la nit del estreno. Cert que Massenet no va estar ab ella tant felis com ab *Manon Lescaut*; pero així y tot te un acte primer delicios, y si bé es cert qu' en lo segón decau, es sols per tornar à alsars en lo tercer, qual primer quadro sobre tot es inspiradissim.

Las grans dificultats que oferia l' assumpt están en part vensudas ab la brillantés qu' es precis reconéixer al mestre dels primors, las elegancies y las delicadesas. Pero n' hi ha d'altres, com tot el segón acte, purament episòdich, y 'l desenllàs disconforme ab la creació de Goethe qu' era poch menos que impossible resoldrelas. Casi hauria sigut

millor qu' en Massenet hagués dedicat son temps y son talent à un altre assumpt.

Desgraciadament el públich la nit del estreno estava de malas, y no va anà al teatre à saborejar lo bo que té la partitura, sino à fer d' ella befa y escarni, prenent peu de las deficiencias del tenor y de certs descuts de la mise en scene.

Al tenor Beduschi, de veu seca y propensa al desentò, l' tractaren sense pietat. Cert que l' paper de *Werther* qu' es el culminant de la partitura necessitava un intérprete millor dotat y més coneixedor de l' indole poètica melancòlica del personatge. Quan al final se suicida, qualsevol creuria que ho fá disgustat de no haverne sapigut més.

La Sra. Savelli donà una nova prova de son talent en lo paper de Carlota. Sobre tot en l' acte tercer ratllà à una altura extraordinaria. Molt rebé la Sra. Martelli: te una graa d' utilitat de garganta y una escola irreprotxable y sab lluhirlas.

Lo Sr. Sottolana interpretà acertadament lo paper de Robert, que per altra part no te gran importància y las restants figures no descompongueren lo conjunt.

L' orquesta estigué condulida ab notable brillantés pel mestre Mugnone, y s' ha de tenir en compte que l' element orquestal, exuberant de delicadesas, te una part principaliSSIMA en aquesta com en totes las partitures del celebrat mestre francés.

¡Llástima que l' òpera *Werther* no s' haja pogut donar à conéixer degudament posada, ab un tenor capás de defensarla! Indubtablement encare hi hauria hagut òpera per un' altra temporada. Mes tal com ha anat ens ne duptém molt.

ROMEA

Una casa de boigs es una producció completemen desquiciada. L' argument està sempre agafat pels cabells, y lo pitjor es que aqueixos cabells apareixen estremadament embullats. Una mica de claretat en lo desarollo de l' acció, una mica de ingenio en la preparació de las situacions, una mica de consistencia en la pintura dels tipos, encare que 'ls tipos tendeixin à la caricatura, son qualitats

VACILACIÓ

Tres cents duros per ser elegit regidor... No sé si l' ne-goci pot sortir à compte.

UN TURISTA

Tothom riu, tothom balla, tothom canta... ¿Y aquesta es la Espanya que 'ns pintan al extranjer?

CONSECUENCIAS D' UN BANDO (per M. Moliné.)

— ¡Apiadinse d'aquest infelís, que no poguen demanar caritat pèl carrer, s'ha vist obligat à posar botiga de pobre!

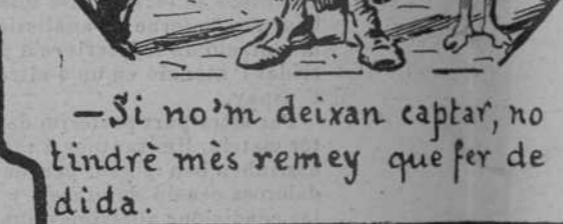

— Amunt, Quiteria, que vestits d'aquet modo ningú 'ns penyorará ni 'ns dirà res.

— ¿Que us deixi cinc céntims?

— Si senyor; això ja no es demanar caritat, es fer un empréstit.

— Si no'm deixan captar, no tindrè més remey que fer de dida.

CRIATURAS per LLOCAR

Petits industrials en vaga

— Y donchs; ¿qué farém ara, privats de guanyarnos las bessas?

— A no ser qu'en les eleccions que venen ens presentem sim per concejals...

essencials qu' en cap obra hi estan de més. En *Una casa de boigs* hi faltan completament.

Cert que una part del públic riu, pero sas riallas son provocadas per las xavacanadas y ximplerias. També riu-ria si li fessin pessigollas, y ningú dirà que las pessigollas tingen res d' artístich.

Es llàstima que l'*Teatro català* malgasti l' temps en una classe de produccions tan poch recomenables y que ademés las creyem destinadas a tenir una existencia molt efímera.

¿Es que l' empresa no conta ab obras de una mica mes de lluch? Ens resistim a créureho. D' altra manera, ab aquaeix retorn a las insanitats dignas mes de la frescura del etern plagiari que del ingenio del Sr. Godo, de qui en veritat esperavam alguna cosa millor, fora precis cantar las absoltas al Teatro de la terra.

**

En la funció donada pel *Centre artistich recreatiu* al objecte de aumentar la suscripció pel monument a Frederich Soler, s' estrenà nna loa titulada *La llum del geni*, qu' està esmeradament escrita. Son autor D. Angel Rius y Vidal sigué cridat a las taules al final de la representació.

NOVEDATS

La *Poupée* es una opereta qual argument en mes de una ocasió recorda l' del ball *Coppelia*. L' historia de aquell novici, que per arreplegar l' herència de un oncle ramplut s' avé a casarse ab una nina de moviment, y' s' troba, al final, quan torna a la celda del convent, casat ab una noya molt maca de carn y ossos, sembla talment un *quentó blau*; pero s' ha de regoneixer qu' està amanit ab una gran dossis de malícia picaresca.

Lo únic sensible es que l' obra que consent un gran aparato escénich, sigüés presentada ab certa pobresa.

Sigüé l' heroina de la representació Mlle. Edelinly que fa una nina articulada deliciosa. ¡Vaya una gracia no desplega en las diverses situacions a que l' obliga son compromés paper! ¡Y ab quina distinció no canta las xamosas pessas qu' esmaltan l' opereta!

Lo tenor Laboudiere en lo paper de Lancelot, lo matrino Hilarius representat per la Sra. Echaud y l' Sr. Gautier y ls restants personatges representats ab molt acert pels Srs. Cretot, Majurel y Bouchard contribuiren al bon èxit de la representació.

Moltas de las pessas tingueren de ser repetidas, entre elles un coro de frares del acte quart que resulta verdaderament despampanant.

CATALUNYA

A benefici de la simpática triple Juanita Fernández s' estrenà dilluns una sarsueleta en un acte titulada *La Pandería*, original dels actors de la companyia Srs. Fernández y Jerez y posada en música pel Sr. Cotó, mestre director de l' orquestra. L' obra sigüé aplaudida y entre las pessas de música que la realisan sobresurten un dúo, un coro y un concertant.

En honor de la vritat, se ha de reconéixer que no van de molt tant bé com aquesta senzilla producció algunas obras que venen de Madrid precedidas sino de fama real y positiva de un gran estrépit de bombo.

GRAN-VIA

¡Quin plé l' dia del estreno de *Los Borrachos*! Cert que l' empresa va traballar bé per atraure als espectadors. Va reclamar l' ajuda de ls autors de lletra germans Alvarez Quintero y del mestre Jiménez, autor de la música, y ls tres van fer expressament lo viatje a Barcelona per assistir al estreno. Va pendre's per ensayarla un llarch espay de temps. Y per últim va confiar al escenògrafo Sr. Chia la pintura de tres decoracions sevillanas, que son tal volta las més brillants que han brollat de las sevas bronjas.

Ab aquests preparatius y la bona voluntat dels artistas no podia faltar lo públic al teatro, y hauria sigut casi una desortesa no correspondre a la visita dels autors ab un gran esclat de aplausos.

Y ara dirém, parlant ab sinceritat, que *Los Borrachos* necessitaven tot això per no donar una ensopagada. La obra ab tot y ser llarga, careix casi d' argument, y per lo tant està mancada d' interès. Los episodis omplen la major part de las escenes, reduïdes a presentar al principi de un a un, y al últim tots plegats a uns quants borratxos. Alló serà molt andalús, molt sevillá, pero resulta sumament monótono y tal com algun actor interpreta la boratxera, degenera en repugnant. No tots saben reproduir la

ab l' art que emplea l' Sr. Ruiz de Arana. Lo Sr. Riquelme hi perdrà si deixés de fer ganyotas ab aquella dentadura postissa y millor encare si s' estava d' untarse l' cap ab lo ví que s' ha vessat sobre la taula, com si s' hi posés pomada. Aixó es una putineria.

¿Qué hi ha donchs, en l' obra que puga atraure la atenció del públic? Lo diálech viu, andalus castis y plé de xistes. Pero molts d' aquests xistes senten el motilo y no son tan spontaneos com els que s' aplauden en algunes obres anteriors dels Srs Quintero, tals com *La Reja y La buena sombra*. Afortunadament encare podrán explotar durant molt temps la bona circumstancia de haber cayut en gracia.

En resum, l' obra es fluixeta. Tal vegada ls germans Quintero, estimulats pels brillants èxits anteriorment alcancats, escriuen ja ab massa precipitació y sense reparar en si la sustancia de que disposan es suficient per ben omplir una producció.

En quan a la música el públic aplaudeix cada nit un llarch preludi desarrollat ab garbo, fa repetir lo coro de noys fent gresca ab el borratxo y escolta ab gust els restants números de marcant sabor andalus.

Apart del Sr. Ruiz de Arana, la Sra. Pastor se lluixen de veras interpretant lo paper del entramaliat *Mijita*.

LIRICH

Lo pianista belga de Greer, professor del Real Conservatori de Bruselas donà tres concerts baix lo patrocinio de la Societat filarmònica del mestre Crickboom. Sense espay per detallarlos, s' ha de consignar que l' concertista mereix el renom de que vingué precedent may siga sino per son maravellós mecanisme, per la seguretat de la seva pulsació, per una claretat de execució, de una tersura y una transparencia verdaderament pasmosas.

Si a tals circumstancies reunis el foch sagrat de la inspiració; si sapigués identificarse intimament ab los mestres qual música interpreta; si logrés fer penetrar dintre de l' ànima del auditori aquella impresió personal qu' es lo distintiu dels grans intérpretes, lo concertista de Greer hauria deixat a Barcelona un recor semblant al que produhiren en Rubinstein y en Planté, que no s' ha borrat may más.

El recor que ha deixat en De Greer es el de un hábil insuperable.

N. N. N.

LITERATURA FLORALESCA

Lo riu que mormola, lo baume qu' encisa,
la lluna en un cove, les flors e la brisa,
les dolçes cançons;
conills e pescobots, la veu que retrunya,
¡que muyra Castellera! ¡Avant Cathalunya!
e un pa de crostons.

LA PATRIA Poema.—Chant. LXIX,

Rucades antigues, castells e garreros
follets e fantasmes, cinquants romançeros
gramàtica may.

Abims e montanyes, singlars e bosquines
torrents e planures, lo cant de les nines,
lo llamp y l' espay.

Tenebres e sombres, un bock de cerveça,
la Porta-Ferrera; dos gossos de presa
la p sta de sol.

Lo só de la lira de cordes daurades,
les ones blavenques, castanyes torrades,
lo cant del breçol.

La gorra morada, lo riu que rodola,
la folla nissaga, l' auella que vola
y un nin de pardals.

La blanca caseta, la fresca rosada,
la nina que plora, la llet concentrada
d' un pot de sis rals.

Les fulles que s' mouhen, la gana d' un mestre,
los furs de la patria, la vida campestre,
la sínia y un hort.

La nit fort serena sembrada d' estrelles,
lo mall y la enclusa y l' estanya paelles
que pica molt fort;

La nit de tempesta que tétrica avansa,

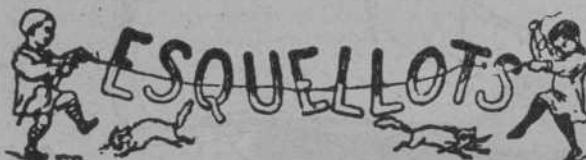

Demenant la mà de la noya.

lo somni d' un gura y allá en llontanansa
los homes del Bruch.
Lo bes de les nines, la poda, la brema,
les arts y la llufa y un ciri que crema
devant de Sanct Lluch.
La fresca pastora, la roja gramalla,
las gestes d' un Compte, la Riera de 'n Malla,
dos collas de bens.
Lo joglar festivol, la flò escanyolida,
y cerca una almoyna la dona que crida
muniatos calents.
Los pins y la esgolfa, la gran neularada,
les fades y el bardo, la roca ennesprada
lo gótic castell.
La nau que s' enfonça, lo nin que gemega,
lo gat que miola y el clergue li pega
un colp de coltell.
Idilis, balades, dos bous y una mula,
alarbs y mambisos, la mar que bramula,
les malles d' acer.
Esclops y espardenyes, costelles rostides,
la vella xaruga que conta mentides
aprep del braçer.
La dolça harmonia, la bomba qu' esclata,
Don Jacme, Don Pere, Sanct Jordi que mata
fréstech dragó.
Las aus blanquinooses, las rates pinyades,
*«los peixos que porten al dors ben grabades
l' escut d' Aragó.» (*)*
La roja pagesa, lo gas inflamable
la mansa pastora, lo bou y l' estable
y l' bon Jesusat.
La mort de la nine de cara pintada,
la gay castanyera de la cantonade
que 's pela de fret.
Los nanos que juguen á bitlles y á bales,
espí-dimonis, formigues, cigales
y un' olla de grills.
Compteses y patjes, y en Jordi lo noble,
rondalles de fembres y el bardo del poble
que cría conills.
—¡Que visca! ¡Que muyra! —Lo full de la Historia
la parla dels avis, sa antiga memoria,
les barres de sanch.
L' antich llumet d' oli, la gran llumanera,
los jorns tant felisos de cent anys enrera....
y ¡Avant com el cranch!

.....
¿Perque aytal barrila confosa y revolta
sens guassa, ni numen, sens solta ni volta?
¿Perque bunyols tals?
Donchs.... mira: tota eixa parola combines,
ne fas un romanç y guans englantines
en los Jochs Florals.

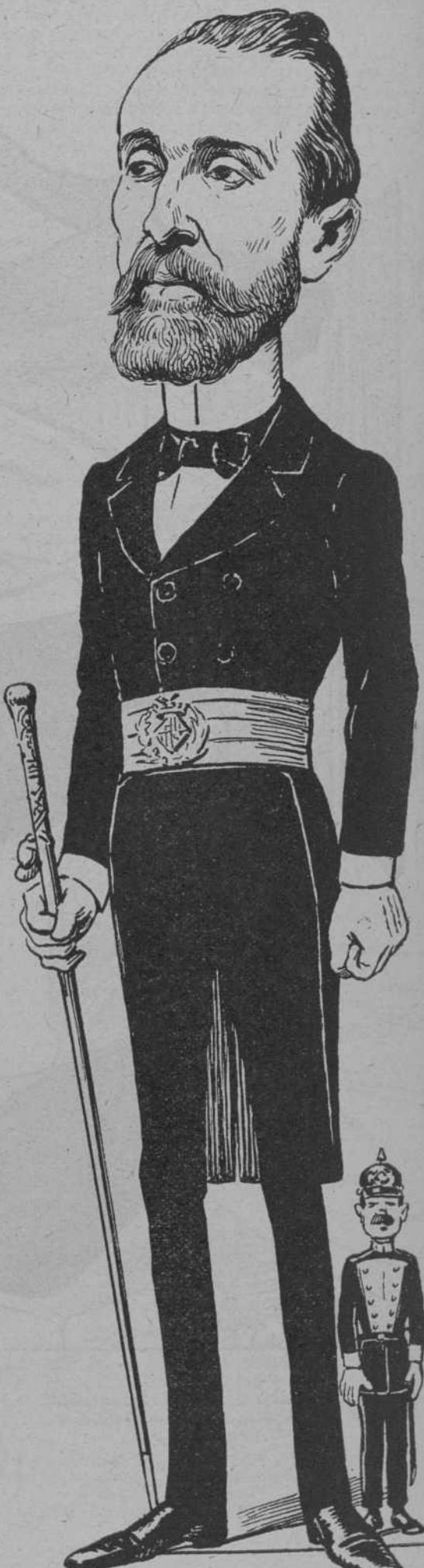
ROSSENDO PONS.

La nota de la senmana ha sigut la barbaritat commesa pel tristement célebre Cabo Botas de la Guàrdia Civil ab un pobre traballador de l' estació del Clot, al qual, secundat pel sargent Sarroca del mateix Cos masegaren las mans valentse de un instrument de tortura, al objecte de arrençarli la confessió de haver pres part en un delicte, del qual ni notícias tenia l' acusat.

Sabent la participació del cabo Botas en los tormentos de Montjuich se veu desseguida la idea equivocada que deu tenir del modo de ser de l' actual societat mal disposada á consentir los procediments inquisitorials. Lo públich, sens distinció de classes ha sentit una gran indignació, y en honor de la

A LA CASA GRAN.—L' ARCALDE DEL PRIMER DÍA

Hiva entrar fet un gegant.

(*) Aci hi ha una *lliçència poètica*, en altres mots, una falta garrafal de concordança.

veritat s'ha de consignar que 'ls que més disgus-tats se mostraren desde 'ls primers moments sigue-rem los pudentorosos companys de cos de tan bár-baros subjectes. Apenas divulgat el fet, per disposició del Jefe de la benemèrita 'l capo Botas y 'l sargent Sarroca siguieren detinguts y sotmesos á una rigurosa sumaria.

Y no cal dir que 'l desitj general de la conciencia pública es de que 's fassa un acte d' exemplar justicia, no tant sols pel fet del Clot, sino també pels del Castell, que no poden olvidarse encare que hi tirin á sobre una muntanya de terra tan alta com la de Montjuich.

Un detall de la mort del desventurat Fabrilo:
«Los intimos se disputan las ropa del muerto.»
Y aquest detall deu ser interessantíssim, tota vegada que ha sigut comunicat *urbi et orbe* per medi del telégrafo.

* * *
¡El reparto de las robas de un torero mort!

A LA CASA GRAN L' ARCALDE DE AVUY

Y are jcom se 'ns va arronsant!

Ni que 's tractés de las reliquias de un sant de una religió nova... de una religió del porvenir, la única nacional, la única genuinament espanyola y que contará sempre ab major número de fanàtichs.

Y á propòsit de toreros.

Si n' hem perdut un d' espanyol, n' hem adquirit un altre de francés: per consegüent quedém en paus.

Mr. Robert (que aixís s' anomena 'l neófit) podrà dir:—«Véste'n Fabrilo, que 'l qu' es jo ja m' espanyalo.»

Y s' espavila de veras, havent comensat per reunir á la fonda á tots els revisters de Madrid al objecte de sotmetres al fallo que dictessen sobre la següent consulta: «Per exercir lo toreig á Espanya, creuhen vostés que m' haig de afeytar el bigoti?»

La decisió va ser unànime: bigoti á terra.

Y també 'ls periódichs en la secció telegràfica han donat compte de la solemne y commovedora cerimònia de l' afeytada ab tots els seus pels y senyals.

Ja casi pot consolarse Espanya de la pérdua de les colonies havent adquirit en canvi 'ls pels del bigoti de Mr. Robert.

L' honra de la nació està salvada desde 'l moment que 's podrà dir que no hi ha un matador extranger que tingui mes bigotis que cap dels toreros espanyols.

Y ara, estimats lectors, traslademnos ab l' espirit á Sevilla, al Palau de Dueñas, ahont la Duquesa de Alba, una gran dama de la mes alta aristocràcia ha donat una festa esplèndida... y casi dirém regeneradora.

Figúrinse que totes las convidadas hi assistiren vestides de xulas, lluhint magnífichs mocadors de Manila. Y allí 's ballaren els mateixos balls ab que las tiples del gènere xich se guanyan els aplausos y 'ls olés y 'ls viva tu mare del públic encalabrinat.

Un detall pintoresch. «En uno de los extremos del anchuroso patio se montó una buñolería al frente de la cual había varios grandes de Espanya.»

Son aquells *grandes* mateixos que van al Real Palau á cubrirse, mostrantse disposats á ser continuadors de la història de la patria.

Y ja hi estan posats: no hi ha sino que comen-san pels *bunyols*.

Diumenge va ser elegida la nova Junta permanent de la *Unió Catalanista*.

Resultat de la votació: en Romaní y Puigdengelas, president.—En Franquesa y Gomis vis-president.—En Botet y Sisó, tesorer.—En Joan Permanyer, en Guimerá y en Renyé, vocals.—En Mansans, secretari.

Ni un sol element de *La Veu de Catalunya*.

¡Triomf de *La Patum* en tota la ratlla!

Se queixan alguns fumadors de la conducta de l' Arrendataria.

El tabaco es dolent, infumable... y no dihem infernal, perque si sigués infernal á lo menos cremaría. No n' hi ha prou ab això, sino que ademés resulta que la major part dels paquets no fan el pes y á la major part de las cajetillas els hi faltan un ó dos cigarros.

Tal vegada l' Arrendataria s' ha arribat á figurar que fa un gran favor al consumidor rebaixantli la dossis de veneno.

En aquest cas serà precis demanar al govern, qu' en pago de tan bon propòsit, li concedeixi la creu....

—De Beneficència:

—No, senyors: la creu del bon lladre.

Una fulla solta publicada pel Consell de la Jovenitat federalista de Sabadell, dona compte de las cantitats que 'ls partidaris del botiguer Bustillo van gastar en algunes tabernas per reanimar á copia de tragos de xaret y ayguardent al decandit cos electoral.

Parla la fulla:

«En la taberna de Pedro Borguño (a) *Mamá* se bebieron ... 1473 pesetas; en la situada en la calle de la Estrella, 400; en la de Jaime Elías, 278, en la de *Las Eurus*, 260. Inútil es decir que muchos de los que iban á votar lo hacían dando traspies.»

Deurian estar borratxos... d' entusiasme.

**

Ja 'm figuro lo que succehirá al Congrés al millor dia.

Los que allí s' escaygan, diputats y no diputats, exclamarán á una:

—¡Verje Santal! ¡Quina bravada d' ayguardent!....
—Qué passa?

—Y 'l President desde la taula dirá:

—Se pone á discusión el acta del Sr. Bustillo.

A Sitges un pagés va dormirse al peu de un arbre.

Quan vels'hi aquí que una serp poch á poquet va anàrseli acostant, cargolántseli al coll y extrenyent com si sigués una especie de cabo Botas del género dels reptils.

Als crits que doná 'l pobre pagés al despertar sobressaltat hi acudiren els seus companys, logrant lluirarlo de aquell compromís, aflixantli 'l corbatí.

**

Si á lo menos l' arbre hagués sigut una pomera, y fent companyía al pagés dormilega hi hagués hagut una mare Eva....

Vaja, que no es possible representar el capítul mes interessant del Génessis faltanthi 'l principal personatje.

L' escena á Berlin.

La sala de concerts està plena de gom á gom. Compareix lo director de orquesta, 's gira de cara al públich, y diu en alta vêu:

—Senyors: vaig á donarlos una gran sorpresa. Alsa la mà dreta, y en menos temps del que 's necessita per contarho, sona un tiro y cau mort á terra ab lo cráneo destrossat.

Vels'hi aquí una pessa de concert que no va tenir mes que una nota, y que no obstant va produir una impresió ben esgarifosa!

L' altre dia un passatger qu' anava en un dels crruatges eléctrichs del tramvia de circunvalació, s' empenyava en introduhirse en la plataforma davantera.

—No pot ser: no está permés—li deya 'l cobrador.

—Ni pagant doble?

—Ni pagant triple: está prohibit.

Lo passatger ab verdader condol:—Tant que m' agradaría veure com esclafa á algú!....

Un anunci á la inglesa.

Se tracta de un destilador escossés que va fer venir del Brasil un cargament de lloros. Quan els tingüe á casa seva 'ls va ensenyar á dir sense parar: «*Take Albermale's whisky*» (Demanéu el whisky Albermale.)

Y una volta terminada l' educació de aquells animalons, va adquirir una gabia per cada un y 'ls va anar distribuïnt per totes las tabernas y restaurants de Liverpool. Per tot arreu els lloros cridavan lo mateix: «*Take Albermale's whisky*.»

Es cert que l' anunci surt una mica car; pero per lo original ha cridat tan poderosament l' atenció del públich, que desde llavoras l' enginyós destilador no s' enten de feyna fabricant whisky per donar l' abast.

L' altre dia un papá va sorprendre á la seva filla fent senyas desde 'l balcó á un xitxaretlo estacionat al mitj del carrer.

—Qué fas desgraciada!—li crida deixantla sotada de moment.

Pero es dona y 's refà desseguida.

Y un cop refeta, li contesta:

—Ayay: estavam dedicantnos á un exercici científich: feyam experiments de telégrafo sense fils.

Los lectors de Barcelona no necessitan tallar lo **cupó**. Basta presentar aquest número á l' Administració pera la estampació del selló de la casa.

ESPLÉNDIT REGALO ALS LECTORS DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Presentat aquest **CUPÓ** en l' Administració d' aquest periódich, nostres lectors podrán adquirir per **DOS pessetas** un magnífich volum titulat:

ARTE Y LETRAS

que fins avuy s' ha venut al preu de **VUYT pessetas l' exemplar**.

ARTE Y LETRAS es un bellissim tomo de 224 páginas de gran tamanyo, impres á tot gasto á dugas tintas, é ilustrat ab

300 fototipias

entre las quals hi ha notes d' art, retratos de personatges ilustres, cómichs, músichs, pintors, tipos d' artistas, escenes de toros, estudis femenins del natural, etc., etc. Lo text, variat é interessant, es degut als més reputats escriptors d' Espanya.

ARTE Y LETRAS es una verdadera joya editorial y una espléndida demostració del progrés alcansat avuy per las arts gráficas. May s' ha vist ni's veurá **REGALO** de mérit tan positiu ni de tan ventajosas condicions.

Essent molt limitat lo número d' exemplars, agotats aquests no hi haurá dret á cap reclamació.

Per **DOS pessetas**
un tomo que 'n val vuyt

ADMINISTRACIÓ DE "LA ESQUELLA"
Rambla del Mitj, 20.
BARCELONA

Los lectores de fora de Barcelona han d' enviar aquest **cupo** tallat, junt ab l' import (2 pessetas,) més 45 céntims per franqueig y certificat del volum.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Corren: Apartat número 2

Tomo 66

OBRA NUEVA

DEL

CHISPEANTE Y POPULARÍSIMO ESCRITOR

VITAL AZA

PAMPLINAS

Un tomo en 16.º con una elegante cubierta al cromo Ptas. 0'50.

ENRICH DE FUENTES

ESTUDIOS

Un tomo 8.º Ptas. 3.

EL BUQUE

COMBATE

POR M. Martinez Barrionuevo

Dos tomos Ptas. 6.

Pere Corominas

LES PRESONS IMAGINARIAS

Un tomo 8.^u Ptas. 2.

TH. RIBOT

PSICOLOGÍA DE LA ATENCIÓN

TRADUCCIÓN ESPAÑOLA DE

RICARDO RUBIO

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

SANTIAGO BOY

CARA Y CREU

Un tomo 8.^u Ptas. 1.

MONTserrat Á LA VISTA ** MONTserrat Á LA VISTA ** MONTserrat Á LA VISTA

No tardaremos muchos días en poner á la venta

MONTserrat Á LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CÉLEBRE MONTAÑA CATALANA

El mas moderno, el más perfecto, el más cómodo, el más útil de cuantos se han publicado.

MONTserrat Á LA VISTA

es el conjunto de todas las bellezas de la famosa montaña, arrancadas á la realidad por medio de la fotografía.

MONTserrat Á LA VISTA

es un Album artístico y un Guía indispensable al viajero.

MONTserrat Á LA VISTA ** En breve ** MONTserrat Á LA VISTA

ATENCIÓ

Dintre del present mes de Maig

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
publicará un NÚMERO EXTRAORDINARI ab
LAMINAS EN COLORS

degudas á artistas catalans de primera fila.

Aquest número, que sortirà en divendres en lloc del número ordinari, tindrà 24 páginas, y á pesar de la elegancia ab que serà presentat, costarà únicament 20 céntims.

20 céntims LA ESQUELLA DE LA TORRATXA 20 céntims
ab láminas en colors

—¡No tardis! —Torno al instant.
—¡Adeu, ratolí! —¡Adeu, nena!

(Per ara la lluna es plena....
¿Quin dia serà minvant?)

TRENCA-CAPS

XARADA

Si algún cop te trobas *hu*,
pren ayqua de *tot ab dos*,
qu' es remey casi segú
y no perjudica al cos.

SISKET D. PAILA.

ANAGRAMA

La Ignasia de Cantallops
va *tot las total à quarto*
à la noya gran de 'n Roch;
un Xanxas va intervenirhi
y desde ahir que está *tot*.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

TRENCA-CLOSCAS

D. RAMÓN TELL CASSOLA
GRACIA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo nom de tres carrers de Barcelona.

ESPINET SOL.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—Nom de dona.
9	1	5	8	5	6	7	9	—	• •
9	6	3	5	6	7	9	—	•	•
2	4	2	6	7	9	—	•	•	•
1	2	3	4	9	—	•	•	•	•
4	7	3	9	—	•	•	•	•	•
5	8	7	—	Carrer de Barcelona.					
2	6	6	9	—	•	•	•	•	•
1	8	9	3	9	—	•	•	•	•
8	2	5	6	5	4	—	•	•	•
4	7	2	4	2	3	9	—	•	•
1	8	9	3	2	4	7	9	—	•
3	9	1	7	6	2	4	7	9	—

FERNANDO GARCÍA A.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

L I T R I

PALETA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.